

XAVIER MARTÍN MARTÍNEZ

Xavier Martín és professor de filosofia jubilat, teòleg i membre de l'Institut Menorquí d'Estudis (IME). S'ha especialitzat en l'estudi del teatre antic a Menorca. Darrerament ha dut a terme la reedició de **Los pastores de Belén** de Josep M. Quadrado, publicat per l'IME a la col·lecció «Capcer».

Xavier, En què ha consistit la teva aportació en la reedició d'aquest llibre "Los pastores de Belén"?

El llibre s'ha publicat amb motiu del bicentenari del naixement del polígraf Josep M. Quadrado (Ciutadella, 1819 – Palma, 1896). Amb la present edició hem volgut retre homenatge a l'erudit ciutadellenc, que, al llarg de la seva vida literària, conreà també el teatre, faceta no tan coneguda de la seva obra. A més a més, trobarem l'adaptació o refosa en versió catalana, basada en Quadrado, **Los pastores de Betlem** (1892), del capellà badaloní Gaietà Soler, que hi incorpora elements més populars i fins la veu poètica de Jacint Verdaguer.

Quan va publicar aquest llibre Josep M. Quadrado i quin era el seu objectiu?

L'any 1847 va publicar l'obra *Los pastores de Belén*, aquesta és l'única obra dramàtica que sortí impresa en vida de l'autor. L'interès de Quadrado per el teatre és degut a la influència que va tenir el teatre jesuític de Montisíon de Palma, col·legi on estudià durant la seva infància.

La intenció de Quadrado és clarament catequètica i moralitzant; vol distanciar-se del tipus d'obres nadalenques que ressalten més l'aspecte còmic i burlesc que el religiós i místic. L'autor ciutadellenc opta per fer un tipus de Pastorells culte i literari, a l'alçada de la resta de les seves obres, empeltada d'un gran contingut erudit, bíblic i moral. Tota la narració es troba amarada d'una espiritualitat que vol transmetre al públic més menut.

Quin és el contingut d'aquesta obra nadalenca?

Segueix seqüències típiques de l'esquema tradicional del teatre nadalenc: l'espera del Messies, l'anunci de l'àngel als pastors, el naixement de Jesús i l'adoració dels pastors amb llurs presents, en què el naixement de l'infant Jesús és el punt àlgid de l'obra dramàtica. Ara bé, ens trobam amb la mancança del personatge còmic propi de la literatura burlesca i, també, dels personatges pastorals tan típics del teatre nadalenc d'origen medieval (Tomeu, Pasqual...). Tanmateix, resulta sorprenent la total absència de la parella Josep i Maria en els diàlegs, figures cabdals del teatre nadalenc medieval, que juguen un paper totalment passiu dins l'obra. Aquí predominen els personatges bíblics extrets, principalment, de l'Antic Testament com Elièzer, Adon, Fanuel, Sara, Sèfora.

Toni Olives

full dominical

Església de Menorca

Número 1959 - Any XXXIX - 22 desembre 2020

paraules del bisbe

NADAL: FER LLOC A DÉU

† Francesc, Bisbe de Menorca

Benvolguts diocesans

Nadal és la celebració d'un fet extraordinari: Déu en el seu amor ha volgut compartir l'existència humana. En el Nen nascut a Betlem reconeixem al mateix Fill de Déu. Quan els Evangelis es refereixen a aquest esdeveniment, el compten com a Bona Notícia que ompl de goig a la humanitat, però no amaguen les resistències que l'ésser humà posa a Déu.

El pròleg de l'Evangelí de Sant Joan diu que la Paraula va venir als seus, però els seus no la van rebre (cf. Jn 1, 11). Déu parla en la persona de Jesús, però l'home no vol escoltar; la llum de Déu ve a la terra, però els homes podem preferir romandre en la foscor. L'Evangelí de Lluc presenta el fet dramàtic que el Fill de David no troba allotjament a la seva ciutat i ha de néixer en una menjadora (cf. Lc 2, 7). Les portes de la posada es tanquen, com també les de les cases de molts homes i dones, que tenen por d'acollir a Déu en la seva vida. Sant Mateu presenta una altra oposició al Messies, la que prové del rei corrupte i sanguinari Herodes, que només està pendent de si mateix, preocupat per conservar el poder a qualsevol preu. Sabem que no va tenir objeccions a executar a alguns membres de la seva pròpia família, inclosa la seva dona, Mariamna. I l'Evangelí ens diu també que no va tenir dificultats a manar assassinar a uns fiets innocents. El rei Herodes

tremola davant un Fiet nascut d'una família pobra en els ravals de Betlem, perquè sap que el seu poder no és legítim, sinó només fruit de l'opressió i la violència.

Totes aquestes forces que s'oposen al Messies de Déu ens fan pensar que Nadal no significa només que Déu ens hagi estimat, sinó que cal deixar-se estimar, és necessari fer lloc a Déu. Nadal és fer lloc a Déu en la nostra vida. No hem de témer a Déu, al fet que Ell ocupi el centre del nostre cor i de tota la nostra existència. Però, estem disposats a acceptar-ho? sabrem deixar de mirar-nos a nosaltres mateixos i començar a mirar cap a les Altures i cap al que tenim enfront nostre? acceptem a Déu quan es presenta d'improvís en les nostres vides amb el rostre del més pobre? Nadal és acollir la sorpresa de Déu, deixar-nos estimar per Ell, deixar que la nostra vida sigui conduïda per Ell.

Els Evangelis no parlen sol d'aquells que s'oposen. De fet, presenten sobretot als homes i dones en els qui Déu sí que troba un lloc. Maria, que acull sense condicions la trucada de Déu i prepara amb immensa tendresa el seu naixement. Josep, l'home just, que accepta la sorpresa de Déu enmig de la nit i que no dubte a acollir la seva voluntat. Els pastors, persones senzilles del poble, que tenen les oïdes netes per a escoltar la bona notícia del naixement del Salvador. I els Mags, que representen als homes savis de tots els temps i llocs, i que no tenen por de posar-se en camí cap a Betlem. Sant Joan en el pròleg dirà que "a quants el van rebre els dona el poder de ser fills de Déu, si creuen en el seu nom". Aquest és el millor regal de Nadal que Déu ofereix a l'home: si reconeixem la seva vinguda, si acollim la seva llum, podem ser fills seus. Els pares de l'Església diran que Déu s'ha fet home perquè l'home es faci diví.

És Nadal. És temps de fer lloc a Déu, de deixar que prengui possessió de la nostra vida. Si així ho fem, serem germen d'un món nou, el món de Déu. Gradualment, sense estridències, donarem lloc a una nova humanitat.

Foto: Toni Barber

Diurnenge Quart d'Advent

Cicle A

Lectura del llibre del Profeta Isaïes 7, 10-14

En aquells dies el Senyor digué a Acáz: Demana al Senyor, el teu Déu, un signe prodigiós, tan avall com vulguis, a les profunditats del país dels morts, o tan amunt com vulguis, dalt al cel. Acáz va respondre: No en vull demanar cap; no vull temptar el Senyor. Llavors digué Isaïes: Escoltau, doncs, casa de David: ¿No en teniu prou de fer-vos pesats als homes que fins i tot vos feis pesats al meu Déu? Per això el Senyor mateix vos donarà un signe: La verge tindrà un fill i li posarà Emmanuel, que vol dir: Déu és amb nosaltres.

Salm responsorial 23

R: **Ha d'entrar el Senyor, el rei de la glòria.**

Lectura de la carta de sant Pau als cristians de Roma

I, 1-7
Pau, servent de Jesucrist, cridat a ser apòstol, destinat a anunciar la Bona Nova de Déu, que ell ja havia promès pels seus profetes en les escriptures santes. Aquesta Bona Nova es refereix al seu Fill Jesucrist, Senyor nostre, el qual, pel seu llinatge humà, nasqué de David, però per l'esperit que santifica, va ser constituït Fill poderós de Déu des que va ressuscitar d'entre els morts. Per ell he rebut el do de ser

apòstol, missioner del seu nom a gent de tots els pobles, perquè siguin obedients a la fe. Entre els quals hi sou vosaltres, que Jesucrist ha cridat. Als cristians de Roma, estimats de Déu, cridats a ser-li consagrats, vos desig la gràcia i la pau de Déu, Pare nostre, i de Jesucrist, el Senyor.

Lectura de l'Evangelí segons sant Mateu I, 18-24

Jesús, el Messies, vingué al món d'aquesta manera: Maria, sa mare, promesa amb Josep, abans de viure junts es va trobar que esperava un fill per obra de l'Esperit Sant. Josep, el seu espòs, que era un home bo, no volent fer-ho saber públicament, es proposava desfer en secret l'acord matrimonial. Mentre ell hi pensava, se li aparegué en somni un àngel del Senyor que li digué: Josep, fill de David, no tenguís por de prendre a ca teva Maria com esposa. Es cert que ella ha concebut per obra de l'Esperit Sant; ha de tenir un fill i li has de posar el nom de Jesús, perquè ell salvarà dels pecats el seu poble. Tot això va succeir perquè es complís allò que el Senyor havia anunciat pel profeta: La verge tindrà un fill, i li posaran Emmanuel, que vol dir: Déu és amb nosaltres. Josep es despertà i, complint el que l'àngel del Senyor li havia manat, la prengué a casa com esposa.

Lectura del llibre de Isaïes 7, 10-14

En aquells dies, el Senyor parlà a Ajaz y le dijo: «Pide un signo al Señor, tu Dios: en lo hondo del abismo o en lo alto del cielo». Respondió Ajaz: «No lo pido, no quiero tentar al Señor». Entonces dijo Isaías: Escucha, casa de David: ¿no os basta cansar a los hombres, que cansáis incluso a mi Dios? Pues el Señor, por su cuenta, os dará una signo. Mirad: la virgen está encinta y da a luz un hijo, y le pondrá por nombre Emmanuel».

Salmo responsorial 23

R: **Va a entrar el Senyor, él es el Rey de la gloria.**

Lectura de la carta del apòstol san Pablo a los Romanos I, 1-7

Pablo, siervo de Cristo Jesús, llamado a ser apòstol, escogido para el Evangelio de Dios, que fue prometido por sus profetas en las Escrituras Santas y se refiere a su Hijo, nacido de la estirpe de David según la carne, constituido Hijo de Dios en poder según el Espíritu de santidad por la resurrección de entre los muertos: Jesucristo, nuestro Señor. Por él hemos recibido la gracia del apostolado, para suscitar la obediencia de la fe entre todos los gentiles, para gloria de su nombre. Entre

ellos os encontráis también vosotros, llamados de Jesucristo. A todos los que están en Roma, amados de Dios, llamados santos, gracia y paz de Dios nuestro Padre y del Señor Jesucristo.

Lectura del santo Evangelio según san Mateo I, 18-24

La generación de Jesucristo fue de esta manera: María, su madre, estaba desposada con José y, antes de vivir juntos, resultó que ella esperaba un hijo por obra del Espíritu Santo. José, su esposo, que era justo y no quería difamarla, decidió repudiarla en privado. Pero, apenas había tomado esta resolución, se le apareció en sueños un ángel del Señor que le dijo: «José, hijo de David, no temas acoger a María, tu mujer, porque la criatura que hay en ella viene del Espíritu Santo. Dará a luz un hijo, y tú le pondrás por nombre Jesús, porque él salvará a su pueblo de los pecados». Todo esto sucedió para que se cumpliera lo que había dicho el Señor por medio del profeta: «Mirad: la Virgen concebirá y dará a luz un hijo y le pondrá por nombre Emmanuel, que significa "Dios con-nosotros"». Cuando José se despertó, hizo lo que le había mandado el ángel del Señor y acogió a su mujer.

evangelí i vida

Déu sempre intervé

Vicent Llabrés

Ens trobem al quart diurnenge d'advent, en l'evangelí d'avui, l'evangelista vol confirmar la intervenció directa de Déu en el naixement de Jesús. De la mateixa manera que en la Creació del món es deia que l'Esperit de Déu planava sobre les aigües, ara es diu que Maria "havia concebut un fill per obra de l'Esperit Sant". El text d'avui ens posa davant no d'una biografia sinó d'una confessió de fe sobre Jesús: Ell és el Messies, l'Ungit de Déu.

Són dos els noms que rep Jesús en el text d'avui, ambdós vénen de Déu. El primer, "Jesús", el proposa l'àngel, el missatger, a Josep. El segon, "Emmanuel", es la

proposta que Déu fa al profeta Isaïes.

El nom de "Jesús" significa "el Senyor salva". El nom indica la missió: "Ell salvarà dels pecats el seu poble". Salvar és fer efectiu que ni el pecat, ni la mort, ni les injustícies, per més que facin mal, no tenen l'última paraula en la vida de ningú. És obrir camí amb els qui creuen que no són ningú, els més petits i senzills, fent-los saber que Déu compta amb ells, que té un pla per a ells.

El nom "Emmanuel" que vol dir "Déu amb nosaltres". Tot l'Evangelí, Jesús, amb paraules i obres dona testimoni d'això: en els ensenyaments sobre l'Església, quan Jesús diu que on n'hi ha dos o tres de reunits en el meu nom, "jo sóc allí enmig d'ells";

en l'enviament del Ressuscitat als apòstols, dient-los: "Jo sóc amb vosaltres dia rere dia fins a la fi del món".

Aquest relat de Mateu manifesta al creient que s'interroga, que és veritat que Déu actua sempre i surt a l'encontre de l'ésser humà. En aquest món que ens toca viure quotidianament (família, treball, múltiples relacions humanes) el cristià ha de il·luminar els moments difícils dels homes amb la seva vida i amb la seva paraula. Aquest missatge té plena actualitat avui: "Déu es fa carn humana en l'home històric Jesús de Natzaret". Per a acceptar-ho és necessari un cor de pobre, com el de Josep, aquell home just de Natzaret.

pregar amb els salms

Salm 17 (16)

Peus disponibles

Gadi Bosch osc

En uns exercicis espirituals ens van dir: l'oració comença pels peus. D'entrada em va semblar una broma, però prest vaig anar descobrint que era ben cert i que sovint els oblidem. No els sentim, ni els escoltem i potser només els prestem atenció quan ens fan mal. El Salm 17(16) els té en compte i orientats cap al Senyor:

Els meus peus segueixen les teves rutes, els meus peus s'hi mantenen segurs (v. 5)

Les nostres passes expressen com estem situats davant Déu i la vida, transparenten el grau de llibertat interior que hem adquirit:

Quan em desvetlli, et contemplaré fins a saciar-me'n (v. 15).

Senyor, estigues atent a la meva súplica (v. 1)

Jesús, mostra'm a descobrir en l'Evangeli cap on es dirigeixen els teus passos per seguir-te.

Foto de Trace Hudson en Pexels

Crist Viu

CRIST VIU! "Jesús, corre per les teves venes, fa estremir el cor i el fa ballar"

Cristina Martí

Lamistat és vital per a qualsevol persona, per als joves i per als adults, en les seves diferents etapes, la persona va descobrint els amics. "Un amic fidel és un refugi segur: qui el troba, ha trobat un tresor" (Si 6, 14).

L'exhortació Crist Viu defineix l'amistat com "una relació estable, ferma, fidel, que madura amb el pas del temps. Una relació d'afecte que ens duu a buscar el bé de l'amic. Els amics tenen coses en comú, hi ha una intimitat que es comparteix amb sinceritat i confiança" (CV 152). El Papa Francesc, presenta Jesús com Amic per a la joventut. Els amics són aquestes persones que ens ajuden a avançar, a viure l'Evangeli, a ser fidels a la nostra relació personal i d'amistat amb Jesús.

Jesús mateix viu aquesta relació d'amistat, "Ell ens crida, ens

convida a viure aquesta amistat amb Ell. Els deixebles van escoltar aquesta crida i després d'aquesta trobada íntima i inesperada, van deixar-ho tot i se'n van anar amb Ell" (CV 153). **I tu, no escoltes la invitació de Jesús? Ell et crida cada dia i espera la teva resposta, no es cansa d'esperar.**

L'amistat amb Jesús "és indestructible perquè Ell és fidel" (CV 154). **Jesús, el nostre amic, "corre per les nostres venes, que fa estremir el cor i el fa ballar"** (CV 157).

"No privis la teva joventut d'aquesta amistat" (CV 156). Sigui quina sigui la nostra edat, no ens privem de la nostra amistat amb Ell, par-

lem-li com un amic parla amb un altre amic, dialoguem de les coses de la nostra vida, deixem-li un lloc en la nostra vida... Però, no només en els moments difícils, en els quals sentim que necessitem la seva ajuda... També en els bons moments, quan la vida sembla que va sobre rodes, també llavors Ell està i és el nostre Amic.

En aquests dies propers al seu Naixement, **dediquem-li un temps cada dia a Ell, a parlar-li, a renovar la nostra Amistat amb Ell.**

"Jesús corre per les teves venes"
FA ESTREMI EL COR
i el fa BALLAR"
 CHRISTUS VIVIT 157

LECTURES DE LA MISSA DIÀRIA

Salms de la 4ª Setmana:

Dg.22, Quart d'Advent: Is 7, 10-14 / Sal 23 / Rm 1, 1-7 / Mt 1, 18-24.

DI. 23, Fèria: MI 3, 1-4. 23-24 / Sal 24 / Lc 1, 57-66.

Dt. 24, Fèria: 2Sa 7, 1-5. 8b-12. 14a-16 / Sal 88 7 Lc 1, 67-79.

Dc. 25, NADAL DEL SENYOR (S): Missa del dia: Is 52, 7-10 / Sal 97 / He 1, 1-6 / Jn 1, 1-18.

Dj. 26, Sant Esteve, protomàrtir (F): Fets 6, 8-10; 7, 54-59 / Sal 30 / Mt 10, 17-22.

Dv.27, Sant Joan, apòstol i evangelista (F): IJn 1, 1-4 / Sal 96 / Jn 20, 2-8.

Ds.28, Els Sants Innocents, màrtirs (F): IJn 1, 5-2,2 7 Sal 123 / Mt 2, 13-18.

Dg. 29, La Sagrada Família (F): Sir 3, 2-6. 12-14 / Sal 127 / Col 3, 12-21 / Mt 2, 13-15. 19-23.

Arxiprestat de Ciutadella:

19.30 h, La Catedral

20 h, Sant Miquel

20 h, Sant Antoni M. Claret

20 h, Sant Francesc

20 h, Santa Clara

20.30 h, Sant Rafel

20.30 h, Sant Esteve

20.30 h, M. Auxiliadora

El dia de NADAL,
les Misses es celebren en horari dominical

Vigília de Nadal-2019

Arxiprestat del Centre:

19 h, Sant Antoni, Fornells

20 h, Santa Maria, Ferreries

20 h, Sant Cristòfol, es Migjorn

20.30 h, Sant Martí, Es Mercadal

20.30 h, Santa Eulàlia, Alaior

Arxiprestat de Maó:

18 h, Lluçmaçanes

19 h, Sant Climent

19.30 h, M. Déu del Roser, Es Castell

20 h, Santa Maria, Maó.

Conjuntament amb la Concepció.

20 h, Concepcionistes, Maó

20 h, Sant Lluís

20 h, El Carme, Maó.

Conjuntament amb Sant Francesc.

20.30 h, Sant Antoni, Maó

✍️ Visita als "Betlems"

Ciutadella:

-Monestir de Santa Clara: del 24 de desembre al 7 de gener. Diumenges i festes, d'11.30 a 13.30 h, i de 17.30 a 21 h. Dies feiners i dissabtes, de 18 a 20 h.

-Seminari Diocesà: del 25 de desembre al 6 de gener, de 17.30 a 21 h.

-Parròquia de Sant Esteve: del 25 de desembre al 6 de gener, de 17.30 a 21 h.

-Santuari de Maria Auxiliadora: del 22 de desembre al 12 de gener de, de 7 a 20 h.

-Catedral de Menorca: El Betlem de l'interior de la Catedral es podrà visitar des de les 8 a 13 h i de 18 a 20 h, cada dia.

-Parròquia de Sant Antoni Maria Claret: del 24 de desembre al 6 de gener es pot veure tot el dia des del Carrer Pere Cortés.

-Pati de Cal Bisbe: del 22 de desembre al 7 de gener, de 9 a 21 h.

Maó:

-Parròquia del Carme: des del 22 de desembre, de dilluns a dissabte de 9 a 13 h i de 17 a 20 h.

-Parròquia de Sant Francesc d'Assís: des del 21 de desembre, de 10 a 13 h i de 17 a 20 h.

Es Castell:

Parròquia de la Mare de Déu del Roser: des del 24 de desembre, dies feiners i festius, de 10 a 12 h, i de 18.30 a 20 h.

✍️ Concert de Nadal a la Catedral de Menorca

El 24 de desembre, a les 19 h, el Cant de la Sibila, interpretat per la soprano Maria Camps, la Capella Davidica i Tomé Olives. A les 19.30 h es celebrarà l'Eucaristia de la Nit de Nadal, presidida pel Bisbe Francesc Conesa.

✍️ Dia de Sant Esteve

El 26 de desembre, Eucaristia presidida per el Sr. Bisbe, Francesc Conesa, a les 19 h, a la parròquia de St. Esteve de Ciutadella. Tot seguit, concert del "Cor Gospel Menorca". Esteu tots convidats.

✍️ Festa de la Sagrada Família

Diumenge 29 de desembre, celebració de la Festa de la Sagrada Família a totes les parròquies.

Notícies nostres

Pregàries EMD

El cap de setmana passat ens vam reunir els matrimonis dels Equips de la Mare de Déu per celebrar la Pregària d'Advent. Amb un clima de silenci i recolliment, a Ferreries, es va projectar un vídeo de l'Equip Itinerant, que fa feina a l'Amazònia, i, en el qual, hi participarà prest n'Oscar González, un jove missioner laic de Ferreries. Després, es van fer unes reflexions sobre el text de Lluc 2, 8-20 i sobre l'anunci als pastors de la Bona Nova. Tant les pregàries com unes cançons, van fer que fos una pregària íntima i molt viscuda. Amb el mateix text, el diumenge, a Ciutadella, la Pregària va ser més dinàmica i viscuda, ja que hi van participar activament els fills dels Equips més joves. Els fillets van aportar amb molta il·lusió la seva manera de pregar i, juntament amb els seus pares i altres membres dels

Foto: EMD

diferents Equips, vam desglossar el que ens diu avui el text de l'Evangeli. Vam acabar amb una bereneta, i ens vam desitjar tots unes Bones Festes de Nadal.

Goretti Triay i Basi Martí.
Responsables EDIP Menorca

El Betlem Vivent de Sant Josep

El passat diumenge, centenars de persones es van acostar al Col·legi Sant Josep de Maó per veure el seu Betlem Vivent, una de les tradicions nadalenesques més

màgiques. 250 alumnes, des de P3 fins a quart d'ESO, van participar en aquesta representació teatral, representant les diferents escenes bíbliques i el naixement de Jesús de Natzaret.

Foto: Diari Menorca

Aquesta tradició va començar a principis del anys vuitanta i es prepara, cada any, amb molta il·lusió i dedicació. Una ocasió especial que reuneix a pares, familiars, alumnes i exalumnes. Enguany, els assistents han pogut gaudir de la representació d'un total de 13 capítols de la Bíblia, com la Visitació, l'Anunciació a la Verge Maria, la presentació de Jesús al Temple, entre d'altres.

Font: Diari Menorca

Un sopar de la Nit de Nadal per a tots

Un any més, Fra Roger i Càritas Menorca col·laboren junts per posar en marxa la iniciativa "Un sopar de la Nit de Nadal per a tots". Ja es el sisè any d'aquesta iniciativa, que va néixer per ajudar a les persones que més ho necessiten. El passat diumenge es va presentar al restaurant Ca N'Aguedet des Mercadal, amb la participació del nostre Bisbe, Mons. Francesc Conesa, Miquel Mariano Vadell, President de Fra. Roger, Tolo Mercadal de Cooperativa del Camp, Bella Ester i Juan Camps de Cooperativa San Crispin, José Bosch del restaurant Ses Voltes Enguany, seran set restaurants de la nostra illa que cuinaran aquest menú de Nadal, amb la col·laboració de 4 empreses proveïdores, voluntaris i de l'Associació Alba.

Es prepararan 350 menús que es re-

partiran a les parròquies de Maó, Ciutadella, Ferreries, Es Castell i Sant Lluís. El menú, inspirat, com sempre, en receptes tradicionals menorquines, constarà d'una crema de verdures, un segon plat de pollastre amb prunes i tatin de poma per a les postres. Aquesta iniciativa ajudarà a 350 persones que es troben en situació de fragilitat a Menorca.

Càritas Menorca

Foto: Caritas Menorca

